

(магістерському) рівні вищої освіти (табл. 2), можна підсумувати, що в закладах вищої освіти України недостатньо освітньо-професійних програм, зокрема для здобувачів другого (магістерського) рівня, які б формували симбіоз компетентностей щодо організації власного бізнесу, розвитку інноваційного мислення у студентів та проводили конкурси щодо кращих бізнес-планів, стартап проєктів тим самим розвиваючи підприємницький потенціал у здобувачів вищої освіти.

Список літератури

1. Benson, H. (2004). Entrepreneurship education: toward a model of contingency-based business planning. *Acad. Manage. Learn. Educ.* 3, 258–273. doi: 10.5465/amle.2004.14242112
2. Chawinga, W. D. (2017). Taking social media to a University classroom: teaching and learning using Twitter and blogs. *Int. J. Educ. Technol. High. Educ.* 14, 1–19. doi: 10.1186/s41239-017-0041-6
3. Ferreira, J. J., Fernandes, C. I., and Ratten, V. (2017). “The influence of entrepreneurship education on entrepreneurial intentions,” in *Entrepreneurial Universities* (Cham: Springer), 19–34. doi: 10.1007/978-3-319-47949-1_2
4. Franco, M., Haase, H., and Lautenschläger, A. (2010). Students' entrepreneurial intentions: an inter-regional comparison. *Educ. Train.* 52, 260–275. doi: 10.1108/00400911011050945
5. Global Entrepreneurship and Development Institute. Режим доступу : <http://thegedi.org/>
6. Ginanjar, A. (2016). Entrepreneurship education and entrepreneurial intention on entrepreneurship behavior: a case study. *Atlantis Press* 8, 683–686. doi: 10.2991/gcbme-16.2016.129
7. Kuratko, D. F. (2005). The emergence of entrepreneurship education: development, trends, and challenges. *Entrepr. Theory Pract.* 29, 577–597. doi: 10.1111/j.1540-6520.2005.00099.x
8. Matlay, H., Iacobucci, D., and Micozzi, A. (2012). Entrepreneurship education in Italian universities: trend, situation and opportunities. *Work. Pap.* 54, 673–696. doi: 10.1108/00400911211274828
9. Neck, H. M., and Greene, P. G. (2011). Entrepreneurship education: known worlds and new frontiers. *J. Small Bus. Manage.* 49, 55–70. doi: 10.1111/j.1540-627X.2010.00314.x
10. Ratten, V., and Usmanij, P. (2021). Entrepreneurship education: time for a change in research direction? *Int. J. Manage. Educ.* 19:100367. doi: 10.1016/j.ijme.2020.100367

УДК 334.01

М. Шкода, М. Мудрий

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

ПАРТНЕРСТВО ОСВІТИ, НАУКИ, ДЕРЖАВИ ТА БІЗНЕСУ ЯК ПРЕДИКТОР РОЗВИТКУ КРОСС-КЛАСТЕРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ: СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Партнерська взаємодія має характер обміну досвідом, ідеями, почуттями, настроями, матеріальними носіями результатів діяльності. Будь-який обмін, якщо він влаштовує обидві сторони, потребує зворотного відгуку (відповіді), зокрема процес взаємодії в якому партнери проявляють здатність включатися в різноманітні суб'єкт-суб'єктні зв'язки, адекватно визначати цілі спільних дій та конструктивно їх досягати, набуває ознак партнерської взаємодії [1].

Меморандум про партнерство між Маріупольським державним університетом та Arricano Real Estate Plc, керуючою компанією і девелопером торговельно-розважальних центрів, заснований саме на ознаках партнерської взаємодії. Співпраця освіти та бізнесу дуже важлива, тому що вона дає можливість заохочувати обмін та спільне використання знань, сприяє інноваціям, підприємництву і творчості, допомагає випускникам здобути правильні навички, необхідні на ринку праці [2].

У світовій практиці участі роботодавців у вихованні майбутніх спеціалістів приділяється увага партнерській взаємодії за системою STEAM (Наука, Технології, Інженерія, Мистецтво та Математика). Ця система випробувана та впроваджена на рівні шкільної освіти. За 10 років співпраці зі школами продукти компанії Google перетворилися з цікавої можливості на основну методику пошуку американськими учнями потрібної інформації. Компанія змінила філософію державної освіти, зробивши пріоритетом навчання дітей вирішення ними проблем і роботу в команді – саме цих навичок потребує майбутня професія, якщо нинішні школярі оберуть ІТ-сферу.

Головні переваги взаємодії бізнесу і шкіл: учні отримують практичні сучасні знання від топових спеціалістів-практиків; школярі відчувають безпосередній зв'язок із технологіями та вплив на інновації; діти можуть ще в школі опанувати загальний курс програмування та обрати спеціалізацію; змалечку формується довіра, впізнаваність та лояльність до компанії, яка долучилася до освітньої програми ІТ-компанії отримують потенційних клієнтів і партнерів у майбутньому; підготовка кваліфікованих ІТ-спеціалістів, сильний кадровий голод яких спостерігається у світі.

Успішним впровадженням партнерської взаємодії освіти, науки, держави та бізнесу є діяльність «ЛЬВІВСЬКОГО ІТ КЛАСТЕРА», яка полягає у створенні сприятливих умов для ведення бізнесу через покращення якості освіти, розвиток талантів, різносторонню підтримку тех-компаній та адвокацію інтересів індустрії. Проєкт IT Expert – одна з найважливіших освітніх ініціатив «ЛЬВІВСЬКОГО ІТ КЛАСТЕРА». Завдяки співпраці університетів та ІТ-компаній Львова створюються та постійно модернізуються інноваційні бакалаврські програми в сфері ІТ. Сучасні освітні програми дають змогу готувати випускників, які не потребують додаткового навчання при працевлаштуванні [3].

Міністерство освіти і науки України та «ЛЬВІВСЬКИЙ ІТ КЛАСТЕР», виходячи з принципів партнерської взаємодії, підписали Меморандум про співпрацю у таких напрямках:

- розроблення нових навчальних програм у сфері ІТ (і оновлення наявних);
- можливості для студентів із проходження практики у провідних ІТ-компаніях;
- запуск Дослідного центру для студентів інженерних спеціальностей у Львові.

Створення «ЛЬВІВСЬКИМ ІТ КЛАСТЕРОМ», за підтримки Міністерства освіти і науки України, Дослідного центру для студентів інженерних спеціальностей надасть унікальну можливість студентам та науковцям не тільки здобувати додаткові знання, але й працювати над власними проєктами та стартапами. Для цього будуть облаштовані сучасні лабораторії для міжсекторальних досліджень та простори для лекцій і майстер-класів.

Проєкт USA-Growth – «Зростання спроможності кластерів УКА», розпочатий з початку 2023 року ГО «Український кластерний альянс», спрямований на зміцнення кросс-кластерної взаємодії та просування кластерних ініціатив. Одним з головних завдань проєкту є навчання кластерів адаптуватися під міжнародні ринки задля допомоги компаніям – учасникам експортувати продукцію та послуги за межі України. Виконання завдання реалізуватиметься за принципами партнерської взаємодії освіти, науки та бізнесу.

ГО «Український кластерний альянс» щорічно в форматі конференції за участі співорганізаторів: Асоціації «Підприємств промислової автоматизації України» та Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» збирає представників закладів вищої освіти для розмови про співпрацю з бізнесом. Головними темами дискусій є підготовка кадрів, інновації, розвиток інноваційних екосистем.

У період з 2018 по 2021 роки Асоціація «Підприємств промислової автоматизації України» реалізовувало концепцію зміцнення регіональних та галузевих інноваційних екосистем через створення наукових центрів при провідних університетах Одеси, Харкова, Києва.

ГО «Український кластерний альянс» окреслила головну причину для кросс-кластерної взаємодії з освітніми закладами – зростаючий дефіцит кваліфікованих кадрів. Другою причиною є дисбаланси в загальній системі ЗВО, її неспроможність відповідати ринковим запитам.

Виклики, які мають бути вирішені через партнерську взаємодію наступні. Прискорення переходу традиційних галузей на нові технології та стандарти. Більшість МСП у традиційних промислових секторах, енергетиці, інфраструктурі, нафтогазі за рівнем проникнення більшості сучасних цифрових технологій значно поступаються розвинутих країнам.

Досвід ГО «Український кластерний альянс» розвитку наукових центрів показав, що без державної та донорської підтримки надати гідну відповідь викликам сучасної просвіти новим технологіям буде складно. Саме партнерська взаємодія освіти, науки, держави та бізнесу стимулюватиме кросс-кластерну взаємодію щодо утворення релевантних інституцій, які системно та кваліфіковано забезпечать впровадження цифрових технологій в промисловості. Такими інституціями мають стати навчальні центри, мережі незалежних експертів, спеціалізовані галузеві інституції, які беруть на себе відповідальність за технології та стандарти.

Список літератури.

1. Коханова О. Психологія партнерської взаємодії в освіті: навчально-методичний посібник. Київ: Вид-во ПП Щербатих О.В. 2011. 104 с.
2. Arricano уклала меморандум про партнерство з Маріупольським державним університетом URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/919511.html>
3. Проєкт, що об'єднує ІТ-фахівців URL: <https://itcluster.lviv.ua/projects/it-expert/>